

A bírálóbizottság értékelése

Kasza Péter akadémiai doktori értekezése három, egymástól elválaszthatatlan munka ötvözte: egy készülő latin nyelvű kritikai kiadás terjedelmes mutatványa, annak magyar nyelvű fordítása kommentárokkal és a tulajdonképpeni értekezés, a szövegek értő ismertetése, historiográfiai kontextualizálása. Legfontosabb eredménye, hogy Wolfgang Lazius kéziratának beható tanulmányozása és megbízható sztemma felállítása révén sikerült tisztázni a fennmaradt kéziratok egymáshoz való viszonyát és időrendjét, meghatározni az alapszöveget, s ebből létrehozni a 16. századi bécsi történetíró történeti műve V. decasának szerzői szándékot tükröző főszövegét. A latin szövegből szakszerű magyar fordítást készített, amelynek aprólékos jegyzetei azonosítják Lazius forrásait. A kutatómunka tapasztalatait a kísérő tanulmány összegzi, amelyben a magyar historiográfiai hagyománytól világosan elkülöníthető, a Magyar Királyság eseményeit a Német-római Birodalom egészének és a Habsburgoknak a szempontjából értelmező szerzőt beemeli a kora újkori magyar kor- és köztörténet kánonjába. A bizonyos részleteiben páratlan forrásértékkel bíró történeti mű alapján Buda 1541. évi török kézre kerülésének és az azt követő néhány év változó sikerrel vívott végvári küzdelmeinek fontos részletei tisztázhatók. A történeti narráció bizonyos pontjait nem a hűségese valóságreferencia határozza meg, hanem azokból a bécsi udvari ideológia megépítésének és alátámasztásának az eljárásai válnak felismerhetővé. Az 1556. évi szigetvári ostrommal kapcsolatban az a szerkesztési és értelmezési munka tanulmányozható, ahogyan Lazius az eseménytörténet korábban is ismert, magyar provenienciájú forrásanyagát kivonatolva és sűrítve felhasználja.

A kritikai kiadásból ízelítőt adó szemelvények szöveggondozásakor Kasza Péter példászerű filológiai készültséggel járt el, a latin szöveghez professzionális, a bonyolult kézirat-hagyományban eligazító kritikai apparátust, a magyar fordításhoz pedig bőséges és pontos tárgyi jegyzetanyagot csatolt. Jegyzetei sokszor a levéltári dokumentumok szintjéig lehatolva verifikálják a történetíró állításait, bennük több éves elmélyült, szisztematikus bécsi kutatómunka eredményei és tapasztalatai összegződnek. A fordítás kiváló, gördülékeny. Feldolgozott forrásai (és általában az a latin történeti anyag, amivel foglalkozik) fordítás nélkül, eredetiben ma már nem találnák meg közönségüket. Kasza Péter munkájának köszönhetően elindulhat a kritikai kiadás sajtó alá rendezése mind hagyományos, mind online formában.

Az interpretatív részt, azaz az értekezés szövegét illetően az opponensek részben a felekezeti szempontot, részben a történetíró eszmetörténeti profiljának az egykorú tájolását és a nemzeti identitások történetével foglalkozó mai kutatások körébe való beillesztését hiányolták. Eljárás módját a jelölt részben megindokolta, részben pedig elismerte és a későbbi változatban megfontolásra érdemesnek tartja a kritikákat. Egy majdani, nemzetközi közönségnek is szánt Wolfgang Lazius-monográfia írása kapcsán megkerülhetetlen feladat lesz, hogy a jelölt bővebb eligazítást adjon a párhuzamos magyar narratív identitások fenomenológiájában és genealógiájában.

Az MTA doktori eljárás bizottsági tagjainak egybehangzó véleménye, hogy az értekezés egy érett tudós nagy odaadással elvégzett munkája, mely minden tekintetben alkalmas arra, hogy a jelölt általa elnyerje az MTA doktora fokozatot.